

(((Benone Damian)))
 Postul Radio România Antena Satelor, Emisiunea săptămânală

„Așa-i viața omului”

„O ediție de colecție despre o carieră desprinsă dintr-o poveste”

Emisiune din 17 iulie 2010

Realizator: **Mihai Hagi**

- Bună seara dragi prieteni ascultători. Sunt Mihai Hagi. Împreună cu regizorul Gabi Gheorghe, alături de dumneavoastră până la orele 20. În studioul 24 al Radiodifuziunii Române, al Antenei Satelor, avem ca invitat un adevărat *apostol al folclorului românesc*¹, un violinist neîntrecut. Bine ați revenit, maestre Benone Damian, la Antena Satelor!

- Bine v-am găsit!

- Știți foarte bine, Antena Satelor este un post de radio care prețuiește pe artiștii de marcă și tocmai de aceea v-am invitat să veniți pentru a prezenta a doua ediție a emisiunii noastre și să continuăm să depănăm amintiri duiosase dintr-o viață închinată cântecului popular românesc. Aș vrea să ne referim în această ediție la turneele dumneavoastră de răsunet, pe care le-ați efectuat dealungul anilor. Ați fost prezent în renumitele festivaluri de la Lucerna, de la San Remo, de la Paris din sala Oyimpia, ați fost și la Toronto, Washington, Miami. În paralel ați realizat numeroase înregistrări în diferite studiouri ale unor case de producție. Aveați o formație, nu ?

- Da, am avut o formație...

- „Formația Benone Damian”.

- Formația „Benone Damian și virtuozii săi”.

- Cum ați reușit să-i atrageți spre orchestra dumneavoastră?

- I-am atras foarte ușor pentru că în primul rând, pe mine, ca om, mă cunoșteau. Eu mi-am impus întotdeauna punctul de vedere din perspectivă muzicală, nu mi-a plăcut niciodată să urlu sau să țip...

- A existat o disciplină...

- Disciplină sută la sută.

- Ca la sportivi. Cantonament, lucru. Fără muncă, fără seriozitate nu se poate realiza ceva.

- Nu se poate realiza nimic. Aveam drumuri de făcut. Mii de kilometri...

- O viață zbuțuită...

- Nu este ușor.

- Cu multe greutăți inerente.

- Cu greutăți și cu atenție și cu grija de-a face bine și să ajungi undeva... Veneam din România, toți se uitau așa... în vremea aceea.

- Sigur, dar scene de spectacol există peste tot și oamenii chiar și pe stradă când întâlnesc un artist adevărat, imediat lasă totul la o parte și vine să-l aplaude...

- Da.

- Pentru că maiestria se cunoaște de la distanță.

- Am avut mari succese, *mari succese*.

- Dovadă sunt înregistrările extraordinare pe care le avem și noi în fonoteca Antenei Satelor și vreau să vă mulțumesc pentru că ați răspuns invitației noastre de-a reveni. Haideți să ascultăm două piese : Brâulețul și Sârba oltenească și revenim apoi să povestim ascultătorilor. Cântă : Benone Damian !

(Brâulețul- intro instrumental la fluier, apoi melodia este expusă în întregime la vioară. Melodia jocului popular se repetă identic, dar într-un tempo mai accelerat, intro fluier, apoi expunere la vioară, la unele fraze se evidențiază accentele ritmice expresive sincopate ce dau un impuls nou jocului popular dar și atrag și surprind plăcut pe orice ascultător.

Sârba oltenească se caracterizează prin buna dispoziție emanată, prin caracterul săltăreț, prin fluența frazelor interpretate în *legato*, imitând parcă frazarea imprimată de cântarea, în mediul sătesc de odinioară, la fluier).

¹ Așa l-a numit în titlul articolului său, compozitorul și violoncelistul Șerban Nichifor, conferențiar universitar doctor la Universitatea Națională de Muzică din București.

- Alături de noi, stimați ascultători, în această frumoasă seară de iulie, un violonist de mare clasă: Benone Damian. Maestre, ați îndrăgit în egală măsură piesele de factură folclorică, dar ați „atacat” și repertoriul de concert, v-au plăcut și piesele concertante. În primul rând Grigoraș Dinicu a fost feblețea dumneavoastră, ca să zic așa.

- Bineînțeles că iubesc folclorul și iubesc muzica populară.
- Ați reușit să redați adevărate modele de melodii din toate regiunile țării și v-ați apropiat foarte bine și de Maramureș și de Oltenia și de Banat, de toate zonele.
- Absolut. Am făcut asta din toată inima!
- Orchestrațiile vă aparțin.
- Da, absolut, eu le-am făcut toate orchestrațiile.
- E un lucru deosebit, pătrundem astfel în „laboratorul” dumneavoastră. Ce-am observat, și trebuie să ia exemplu toți artiștii noștri, seriozitatea dumneavoastră în tot ce ați făcut, multă muncă și n-ați făcut rabat de la calitate.
- Nu se putea altfel realiza un turneu, o deplasare. Dacă nu exista o unitate și disciplină, adică o autodisciplină, nu așa o disciplină „cu biciul”, nu! Că asta nu am făcut-o.
- Am înțeles.
- Dar să ai elementul de disciplină în cap și în suflet.
- Din câte am înțeles eu, dumneavoastră ați avut respectul acesta de meserie.
- Absolut, de meserie nu trebuie să-ți bați joc.
- Concepție evidențiată în tonul dumneavoastră și tehnica desăvârșită... Nimic în plus, totul la locul lui.
- Tot ce trebuie.
- Iată, avem pregătită o piesă „de rezistență” din repertoriul de concert, acum, „Caruța poștei” la

care se adaugă o „Horă lentă”, „Licuricii” și o „Horă de concert”. Haideți să vă urmărim evoluția, maestre Benone Damian!

(La „Caruța poștei” - în prima parte ne introduce într-o atmosferă relaxantă, de plimbare, apoi intrăm cu totul într-o stare de vis. Trecem apoi la partea de alean, de călătorie când ușoară, molcomă, când sprintară. În final, „dăm bice cailor” și Poștalionul, aflat la drum întins, de șes sau de stepă, a ia la goană. „Hora lentă” este din tradiția vechilor serenade cu intonații discret orientale, languoase, tânjitoare, de îndrăgostit. Urmează „Licuricii”, o călătorie nocturnă în care „luminițele vii”, apar sau

dispar, ne cheamă să le urmărim zborul...virtuoz și îndrăzneț, parcă lipsit de orice obstacol. După o scurtă...reverență muzicală ca un omagiu al frumuseții naturii de origine divină, în care tronează legea universală a iubirii, prinde contur *hora boierească* din sudul țării, care continuă cu un pas muzical-ritmic mai sprintar, ca atmosfera să se încingă în joc vesel și... „ferice”, deși într-un ton serios, de... do minor. În final, „reprezentarea” violonistică se încheie cu deplină virtuozitate și strunire metro ritmică. Acompaniamentul este asigurat la pian de Petre Firulescu).

Violonistul Benone Damian invitat în studioul Radio România Antena Satelor de realizatorului emisiuni muzicale Mihai Hagiu

- Pagini muzicale de mare popularitate, pagini de aleasă frumusețe oferite în această seară, la Antena Satelor, de maestrul Benone Damian, un artist de-o vârstă cu Radiodifuziunea Română, 82 de ani, un artist extraordinar. Maestre, ați reușit dealungul anilor să încântați multe generații de ascultători români și de pe întreg globul pământesc. Ați colindat lumea întreagă cu prietenul nedespărțit, vioara, regina instrumentelor.

- Absolut.
- Câte viori ați avut?
- Două viori bune ! Două viori de maestri.
- Ați cunoscut niște lutieri?
- Nu, am avut șanse să descopăr o vioară italiană și o vioară franceză, pe care le-am cumpărat și pe care le am.
- În afară de disciplina aceea de care vorbeam, puteți să ne spuneți cam câte ore studiați pe zi în perioada de apogeu?
- Studiam până la șase-șapte ore. Adică trebuia să-mi las și timp pentru odihnă, pentru că poți să lucrezi, dar trebuie să ai o latură a rezistenței, pentru că sunt piese de mare rezistență.
- Așa este. Ce mi-ați povestit înainte de a intra în emisiune, de un moment așa, foarte frumos, când cineva v-a pus la îndoială măiestria, la o înregistrare a unei piese foarte dificile - și ați reușit să o realizați din prima evoluție, cap-coadă, ceva foarte greu!
- Absolut! I-am spus : „stai liniștit că o să-ți arăt imediat ce pot.” Și i-am arătat.
- Păi, după cum am văzut și acum, totul decurge atât de natural, totul pare atât de firesc dar se obține greu... Totul pare desprins, așa, dintr-o poveste, parcă nu-i adevărat!
- E multă muncă, să știți ! *E multă muncă.*
- Cu mare plăcere vă ascultăm, știți că așa e și vorba românească „ să tot trăiești să nu mai mori ” ascultându-l, de pildă, pe maestrul Benone Damian (cum cântă cu patimă și dor). Iată, avem pregătită o altă piesă de concert, “Scherzo-Tarantella” de Wieniawski. Ce ați putea spune despre aceasta?
- Este o piesă de mare virtuozitate și de o mare rezistență și de punere la punct. E o piesă care nu se poate zice așa...
- Nu este la îndemâna oricui și...
- Nu, nu e la îndemâna oricui.
- Cere multă...

- Cere multă muncă.

- Haideți să ascultăm „ Scherzo- Tarantella “ cu Benone Damian la vioară !

(În acompaniamentul orchestrei de cameră a Filarmonicii „George Enescu” dirijată de Iosif Ion Prunner, violonistul Benone Damian emite sunete cristaline în acut sau sunete pline, vibrante, în registrele mediu și grav. Scherzo - este într-adevăr o compoziție cu nenumărate capcane pentru un violonist chiar foarte bine pregătit. Solicită o concentrare maximă a atenției și a execuției. În partea lirică, necesită expresivitate și sensibilitate, cu care violonistul Benone Damian s-a remarcat din perioada studiilor la Conservator. Reia partea virtuoasă ca apoi să treacă rapsodic la un fragment evocator, ca peste câteva măsuri, să revină la tema principală, de un retorism operetic, foarte aproape de puterea mesajului liric pe care numai vocea umană l-ar putea reda; și totuși Benone Damian reușește cu vioara și arcușul acest „miraj” sonor.)

- Maestre Benone Damian vă dăm un calificativ de „EXCEPȚIONAL”. Felicitari!

Haideți să revenim la filonul folcloric. La un moment dat aveți formația „Benone Damian și virtuozii săi”, Benone Damian interpret la vioară și șef de orchestră, Pantelimon Stîngă la țambal, Petru Videan la bas și Vasile Grigore la fluier, taragot și clarinet. Ați realizat câteva imprimări în această formulă. Am vrea să oferim și ascultătorilor noștri câteva dintre ele.

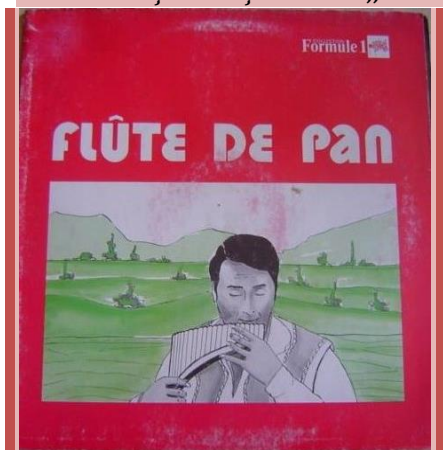
- Cu multă plăcere.

- Avem, iată, „Doină” și „Joc de doi”, “Învârtita”, “Hațegana” și “Geamparalele”.

- Da.

- Vă invit să ascultăm aceste piese. Să ne bucurăm de

frumusețea lor. Benone Damian și virtuozii săi!

(Doina începe expusă la taragot. Este de fapt melodia unui cântec transilvănean - bănățean doinit, cu unele mici motive recitative sau ornamentale. Urmează melodia de joc expusă tot la taragot, în acompaniament remarcându-se ritmic țambalul, ambele instrumente evoluând în tempo foarte rapid, *presto*.

Urmează semnalul <<La Antena Satelor urmăriți emisiunea: „Așa-i viața omului”>> și continuă difuzarea cu „Învârtita” și „Hațegana”, interpretate la clarinet, cu acompaniamentul grupului instrumental Benone Damian. Geamparelele sunt „purtate” de fluierul mic în acompaniament de țambal, contrabas și violă. Intră *jingle* „Virtuozi ai instrumentelor populare ” și un fragment de *bătuță moldovenească*, în interpretare la trompetă. După care realizatorul emisiunii reia dialogul).

- Un virtuoz extraordinar, maestrul Benone Damian la Antena Satelor în această seară. Felicitări maestre. Formidabile piesele pe care le-am ascultat. Ce frumos ați reușit să redați fiecărei piese în parte stilul zonal care este mai greu de scris pe note.

- A, nu, nu se pot cânta astea pe note.

- Dar v-ați apropiat foarte bine de zona respectivă. Probabil le-ați ascultat foarte mult...

- Le-am ascultat foarte mult și le-am orchestrat, m-am gândit cum să le facem mai bine să fie totuși pe gustul omului, nu așa, să creadă că ar fi ceva fals.

Violonistul Benone Damian invitat în studioul Antenei Satelor de realizatorul de emisiuni muzicale Mihai Hagiu

- Sigur. Iată a venit rândul „Ciocarliei”, o piesă de rezistență cu care de obicei se încheiau marile spectacole folclorice ale românilor pe marile scene ale lumii. Puteți să ne povestiți o întâmplare mai deosebită referitoare la această piesă din repertoriul dumneavoastră?

- Cu „Ciocârlia”, da, am avut mare succes. Oriunde o cântam, trebuia s-o repet, să mai vin odată, să mai revin pe scenă, și de două-trei ori intram pe scenă ca să o cânt!

- Ca și balada Miorița, iată, „Ciocârlia” aceasta are foarte multe variante dar varianta Benone Damian este una specială. Haideți s-o ascultăm! „Ciocarlia”!

(Întradevar, în interpretarea acestei piese concertante, Benone Damian crează sentimentul trăirii unui fenomen sentimental bogat, deși este o bijuterie instrumentală

miniaturală ce se sfârșește repede. De la primele trăsături de arcuș suntem în sfera fenomenologică a artei muzicale, înăuntrul căreia un „penel fermecat” sau o „peniță maiastră”, desenează un peisaj, un personaj, o existență misterioasă... dând sentimentul unui glas venit dintr-un tarâm de basm ... Sentimentele ascultătorului devin copleșitoare precum ale păsării în „Legenda Ciocârliei”, torențiale în doruri pe fondul unei încordări supreme și a unui anumit dramatism, abea întrezărit.)

- Maestrul Benone Damian la Antena Satelor. Aș spune că această emisiune a fost o ediție de colecție. Mai avem foarte puține minute la dispoziție, maestre, iată, am ajuns și la Niccoló Paganini.

- „Moto perpetuo”

- Altă piesă violonistică reductabilă, opus 11. La fel, solicită multă trudă și rezistență. Aici tehnica arcușului, într-adevăr își spune cuvântul, dar nu numai.

- Și arcușul, și vioara și ... persoana.

- Da, parcă nu se mai termină, așa...Moto perpetuo...

- „Moto perpetuo” de Paganini.

- Cântă Benone Damian!

(De la început până la sfârșit, fluentă, fără pauze; fără respirație, sau mai degrabă o respirație gigantică este toată piesa. Acompaniază Orchestra de cameră a Filarmonicii „George Enescu” condusă de Ion Baci.)

(Jingle „Întâlnire de suflet cu interpreți îndrăgiți!)

- Antena Satelor, emisiunea „Așa-i viața omului”, aș spune eu „așa-i viața omului cu modele de urmat, cum ar fi maestrul Benone Damian”. Maestre, am mai fi avut multe de povestit, de faptul că ați predat vioara la conservatoarele din Elveția și din alte țări...

